

Poziom respektowania prawa dziecka do godności i autonomii przez nauczycieli w szkołach prywatnych

6 sierpnia 2024

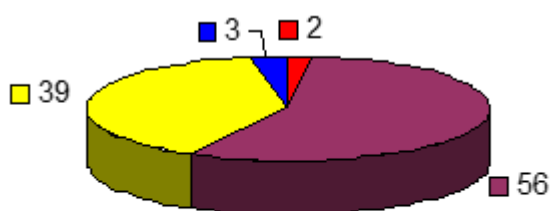
kontynuacja [pracy licencjackiej o szkolnictwie prywatnym](#)

„Szkolnictwo prywatne wykorzystuje wszystkie nurty i prądy w teoriach edukacyjnych, które jednoznacznie podkreślają autonomię, godność i racjonalność każdej osoby są połączone tą wspólną nazwą personalizmu, jak na przykład: pedagogika radykalnego humanizmu Ericha Fromma, pedagogika niedyrektywna Carla Rogersa, pedagogika antyautorytarna Thomasa Gordona lub Aleksandra Sutherlanda Neilla, pedagogika serca Marii Łopatkowej, pedagogika humanistyczna Bogdana Suchodolskiego czy Ireny Wojnar, pedagogika fenomenologiczna St. Rucińskiego itp.”. Mocno zaakcentowana w edukacji alternatywnej indywidualizacja kształcenia oznacza, iż każdy uczeń może korzystać z wielu zróżnicowanych sposobów pracy umożliwiających mu dostosowanie tempa, zakresu, poziomu zdobywanej wiedzy do własnych uzdolnień, zainteresowań i potrzeb poznawczych, głównie dzięki rozluźnieniu systemu klasowo – lekcyjnego.

W praktyce polega to na stosowaniu nauczania dwupoziomowego – czyli stawianiu przed uczniami na lekcjach, jak i w pracach domowych pytań i problemów o przeciętnym stopniu złożoności i trudności – kierowanych do całej klasy oraz pytań i problemów złożonych, które podejmują najlepsi i zainteresowani przedmiotem. Następnie jest to organizowanie lekcji pod kątem pracy grupowej oraz dzieleniu zespołów klasowych na grupy ćwiczeniowe zgodnie z poziomem wiedzy, umiejętności i zainteresowań uczniów. Dla najlepszych uczniów przewidziano

funkcje asystenckie, a proces kształcenia zostaje wzbogacony o koła zainteresowań, obozy naukowe, zajęcia w instytucjach społecznych i kulturalnych, a także zajęcia wyrównawcze oraz umożliwia się laureatom olimpiad przedmiotowych łączenie nauki w szkole podstawowej i średniej, w liceum i w uczelni wyższej. Fundamentem szkolnictwa alternatywnego jest poszanowanie praw człowieka a przede wszystkim praw dziecka, z uznaniem jego w roli ucznia i przywróceniem jego rangi w szkole. Szkoły niepubliczne w swoich dokumentach normatywnych deklarują, że będą realizowały te prawa. Czy zatem dzieci, uczęszczające do tych szkół odczuwają w większym stopniu poszanowanie ich godności ze strony nauczycieli i stwarzanie im większej swobody do autonomicznego działania? (por. Rys. 1. 1.)

Rys. 1. 1. Poziom respektowania prawa dziecka do godności i autonomii przez nauczycieli w szkołach niepublicznych

■ bardzo wysoki ■ wysoki ■ średni ■ niski

Źródło: opracowanie własne na podstawie B. Sack, K. Kurzydłowska, 2000 [1].

Powyższe dane wskazują, iż w opinii 58% respondentów prawo poszanowania autonomii i godności osobistej jest realizowane wobec nich w szkołach na bardzo wysokim (2%) i wysokim poziomie (56%). Tylko dwie osoby (18-letni chłopiec z liceum i 19-letni chłopiec z technikum) stwierdziły, że poziom realizacji badanych praw w ich szkołach jest na poziomie bardzo wysokim. Prawie 39% badanych uczniów wskazuje na średni poziom. Natomiast 3% respondentów (4 dziewczęta z liceum – trzy 18-letnie i jedna 17-letnia), uważa, iż realizacja badanych praw

jest na niskim poziomie. Można byłoby sadzić, iż w badanych niepublicznych szkołach średnich respektowanie prawa do godności i autonomii wobec dorosłej młodzieży występować będzie na wyższym poziomie^[2].

Gdy w 1989 pojawiła się zgoda na tworzenie szkół prywatnych – pojawiła się nadzieja na lepszą szkołę. Obecnie, po ponad 10 latach działania szkolnictwa prywatnego trudno je jednoznacznie ocenić. Z jednej strony edukacja prywatna stała się konkurencją dla szkoły państwowej, a konkurencja – według zasad ekonomii – zmusza do działania, z drugiej wiele z postulatów edukacji niepublicznej nie było w rzeczywistości realizowanych w tychże placówkach.

Poziom respektowania prawa dziecka do godności i autonomii przez nauczycieli w szkołach niepublicznych jest tematem, który nabiera coraz większego znaczenia w dyskursie edukacyjnym. Wraz ze wzrostem liczby szkół niepublicznych oraz rosnącą świadomością na temat praw dziecka, kwestie te stają się kluczowe dla oceny jakości edukacji oraz ogólnego rozwoju młodych ludzi w takich placówkach.

Na wstępie warto zaznaczyć, że prawo dziecka do godności i autonomii jest fundamentalnym elementem międzynarodowych konwencji, takich jak Konwencja o prawach dziecka, którą Polska ratyfikowała w 1991 roku. Zgodnie z jej postanowieniami, każde dziecko ma prawo do bycia traktowanym z szacunkiem, do wyrażania swoich poglądów oraz do uczestniczenia w podejmowaniu decyzji dotyczących jego życia. W kontekście edukacji, prawa te powinny być respektowane zarówno w szkołach publicznych, jak i niepublicznych.

Szkoły niepubliczne, które często są postrzegane jako bardziej elitarne i oferujące lepsze warunki nauki, mają potencjał do bycia liderami w zakresie poszanowania praw dziecka. Wiele z tych placówek stawia na nowoczesne metody dydaktyczne oraz podejście zorientowane na ucznia, co teoretycznie sprzyja respektowaniu godności i autonomii młodych ludzi. Małe klasy,

indywidualne podejście do ucznia, a także większa swoboda w doborze metod nauczania to cechy, które mogą przyczyniać się do lepszego respektowania praw dziecka.

Jednym z głównych aspektów respektowania godności dziecka jest sposób, w jaki nauczyciele komunikują się z uczniami. W szkołach niepublicznych, gdzie nacisk kładzie się na rozwój kompetencji miękkich, nauczyciele często przechodzą specjalistyczne szkolenia z zakresu komunikacji interpersonalnej i zarządzania konfliktami. Dzięki temu są lepiej przygotowani do budowania pozytywnych relacji z uczniami, co sprzyja respektowaniu ich godności. Istotnym elementem jest również kultura feedbacku, która w szkołach niepublicznych często opiera się na konstruktywnej krytyce oraz dialogu, zamiast na autorytarnych metodach oceny.

Autonomia ucznia w szkołach niepublicznych może przejawiać się na różne sposoby. Wiele placówek oferuje uczniom możliwość wyboru przedmiotów dodatkowych, uczestniczenia w różnorodnych projektach edukacyjnych czy też angażowania się w działalność samorządową. Tego typu działania pozwalają uczniom na rozwijanie umiejętności decyzyjnych oraz kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój. W niektórych szkołach niepublicznych istnieją również programy mentoringowe, w ramach których starsi uczniowie wspierają młodszych, co dodatkowo wzmacnia poczucie wspólnoty i autonomii.

Jednak nie można zapomnieć, że respektowanie prawa dziecka do godności i autonomii zależy w dużej mierze od indywidualnych postaw nauczycieli oraz polityki danej szkoły. W niektórych przypadkach mogą występować sytuacje, w których te prawa są naruszane, na przykład poprzez zbyt rygorystyczne podejście do dyscypliny, brak uwzględniania opinii uczniów w procesie decyzyjnym czy też nieodpowiednie reagowanie na przypadki przemocy rówieśniczej. Dlatego kluczowe jest, aby szkoły niepubliczne systematycznie monitorowały i oceniali swoje praktyki oraz podejmowały działania mające na celu ciągłe

doskonalenie w zakresie poszanowania praw dziecka.

Warto również zwrócić uwagę na rolę rodziców, którzy często wybierają szkoły niepubliczne ze względu na wyższe oczekiwania dotyczące jakości edukacji i podejścia do ucznia. Ich aktywne zaangażowanie w życie szkoły oraz współpraca z nauczycielami mogą znacząco wpływać na poziom respektowania praw dziecka. W niektórych szkołach niepublicznych istnieją rady rodziców, które mają realny wpływ na decyzje dotyczące funkcjonowania placówki, co dodatkowo sprzyja tworzeniu środowiska przyjaznego dla uczniów.

Poziom respektowania prawa dziecka do godności i autonomii przez nauczycieli w szkołach niepublicznych w Polsce zależy od wielu czynników, takich jak kultura organizacyjna szkoły, kwalifikacje i postawy nauczycieli oraz zaangażowanie rodziców. Choć szkoły niepubliczne mają potencjał do bycia liderami w zakresie poszanowania praw dziecka, kluczowe jest, aby nieustannie monitorowały i doskonaliły swoje praktyki, dążąc do tworzenia środowiska, w którym każde dziecko będzie mogło czuć się szanowane i mieć realny wpływ na swoje życie i edukację.

[1] B. Sack, E. Kurzydłowska, *Respektowanie praw dziecka do godności i autonomii w szkołach niepublicznych*, w: Edukacyjne dyskursy z dnia 14.04.2000.

[2] B. Sack, E. Kurzydłowska, *Respektowanie praw dziecka do godności i autonomii w szkołach niepublicznych*, w: Edukacyjne dyskursy z dnia 14.04.2000.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.